

Dil Gelişimi Yaklaşımlarına Göre Erken Çocukluk Döneminde Arapçanın İkinci Dil Olarak Öğretiminde Oyun Etkinlikleri

According to Language Development Approaches in The Early Childhood Stage Game Activities in The Arabic Teaching as A Second Language

AYŞENUR ÖĞÜT*

Geliş ve Kabul Tarihi: 11.10.2021 / 29.10.2021

Öz: Bu çalışmada genelde dil öğreniminin erken yaşlarda nasıl yapılabileceği ve bu eğitim sürecinde değerlendirilebilecek oyun etkinlikleri araştırılmıştır. Özelde de bunların Arapçanın ikinci dil olarak öğretilmesine nasıl uygulanabileceğinden bahsedilmiştir. Oyunun çocukların fiziksel ve ruhsal gelişiminde olumlu katkıları yadsınamaz bir gerçektir. Geçmişten günümüze süregelen çeşitli oyun aktivitelerinin çocuğun gelişimine birçok katkıları bulunmaktadır. Günümüzde dil öğrenmenin bazı zorluklarının da oyun etkinliklerinin yardımıyla aşılması mümkündür. Bu çalışmada erken çocukluk döneminde dil gelişimine katkı sağlayabilecek oyunlar nelerdir? Arapçanın öğretiminde hangi tür oyunlar kullanılabilir? Sorularına cevap aranmaktadır. Yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çocuklarda kelimelerin kavratılması, tabu, harflerle yeni kelimeler türetme gibi oyunlar kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Arapça, Yaklaşım, Oyun, Etkinlik, Dil Öğretimi

* Arş. Gör. | Hacı Bayram Veli Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi,
ayseur.ogut@hbv.edu.tr | ORCID: 0000-0002-9235-3609.

Abstract: In this study this is searched that in generally how do language teaching in early ages and invastigated game activities that will review in this education processes. In private sector it is noticed that how will these practice Arabic teaching as a second language. It is fact that there are positives game effects on childrens physical and mental development. From past to present various game activities make contribution to the children development. It is possible that outgrowing some of the language learning difficulty. In this study answers are looked for the questions of what are the games that contribute language development in the early childhood stage?, What kinds of games are used in Arabic language. Qualitative research is used as a method. The games like receives of the words, taboo, deriving from new words with letters.

Keywords: Arabic, Approach, Game, Activity, Language Teaching.

Giriş

Ana dilinin yanında ikinci bir dil ya da daha fazlasını öğrenmek önemli, hatta bazı durumlarda bir gerekliliktir. Bu ikinci dil veya diğer dillerin öğrenimi ve öğretiminde nelerin yapılması gerektiği ve karşılaşılan öğretimi olumsuz etkileyen unsurlarla ilgili neler yapılabileceği de dil öğrenmenin değeriyle birlikte önemli hale gelmektedir.

1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı dil gelişimi ile ilgili yaklaşımlardan hareketle erken çocukluk döneminde çocuklar için oyunun öneminin açıklanması ve bu oyunların çocukların dil gelişimine katkılarından bahsetmektir.

Araştırmamızda dil gelişim yaklaşımlarının neler olduğu konusuna değinilmektedir. Ayrıca şu soruların cevapları aranmaktadır. Dil gelişiminde oyunun önemi nedir? Erken çocukluk döneminde dil gelişimine katkı sağlayabilecek oyunlar hangileridir? Arap dili öğretiminde başvurulabilecek oyun örnekleri nelerdir?

2. Yöntem

Araştırmamızda yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle araştırmamıza bir problem belirlenmiştir. Daha sonra araştırma sorusu belirlenerek, araştırmaya konu olan problem soru olarak ifade edilmiştir. Alanla ilgili ön bilgiler edinilmiş. Araştırmada veri toplama yöntemlerinden dokümanlar kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi için mevcut olan iki yöntemden (betimsel ve içerik) betimsel analizin kullanımı seçilmiştir. Nitel araştırma sorusu olarak açık uçlu araştırma soruları kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018:82-88).

3. Dil Gelişim Aşamaları ve Dil Gelişimi ile İlgili Yaklaşımlar

Çocuğun dil gelişim aşamaları ve dil gelişimi ile ilgili yaklaşımlar şunlardır:

Çocukta anadil ediniminin aşamaları bulunmaktadır. Bunlar 1) Dil öncesi evre, 2) İlk çılgınlıklar ve bağırmalar, 3) Ünlüleşme veya bıcırdama dönemi (Kara, 2004:297-298).

Dil gelişimiyle ilgili yaklaşımlardan bahsedecek olursak bunlar;

Davranışçı Görüş: Bu görüşe göre çocuklar konuştukları dili diğer şeyleri öğrendikleri gibi öğrenirler. Çevreden gelen ses uyaranları zamanla sınıflandırılır, şekillendirilir ve benzer durumlarda aynı ses ve

tepkinin verilmesi gerçekleşir. Çocuk, çevresinde bulunan anne ve diğer kişilerde görmüş olduğu tepkileri dile dönüştürür. Çocukların dil gelişimleri pekiştirme yoluyla tamamlanır. Bu durum ise duydukları sesleri taklit etmeleri sayesinde tamamlanır ve dilin kazanılmasında önemlidir (Dağabakan, 2007:3).

Koşullu Öğrenme Yaklaşımı: Skinner edimsel koşullamanın öncüsü olan Thorndike'in kuramını uyarlayarak dili öğrenilen bir davranış olarak tanımlamaktadır. Bu kurama göre dil koşullanma kuralları çerçevesinde öğrenilir (Özer, 2013:18-19).

Sosyal Etkileşim Kuramı: Bu kuram davranışçı kuramın bir diğer boyutu olarak düşünülebilir. Dil kazanımını doğrudan taklit ve model alma ile ilişkilendirmektedir. Kuramda dil öğreniminde sosyal ve kültürel ortamın önemi üzerinde durulmaktadır (Dağabakan, 2007:3). Sosyal etkileşim kuramını savunanlar, çocukların annelerinin yanında çıkarmış oldukları normal konuşmadan farklı olarak bebek gibi diyebileceğimiz bir tarzda konuşmalarını izleyerek ses izleme aygıtlarını kontrol etme yeteneklerine yardım ettiklerini düşünmektedirler. (Özer, 2013:22).

Ana Dili (nativist) Yaklaşımı: Bu görüşe göre dil, genetik olarak aktarılır ve tüm insanlar dil kazanım araçlarına önceden sahiptir (Dağabakan, 2007:4).

Biyolojik Temelli Görüş: Bu kuramcılar dil gelişimini biyolojik ve psikolojik temellerden yola çıkarak açıklamaktadırlar. En ön plana çıkan görüş Noam Chomsky'nin kuramıdır. Bu kurama göre insanlar, dil öğrenebilmek için özel bir mekanizmaya sahip olarak doğarlar. Çocuk, bu mekanizma sayesinde etrafında konuşulan dili içselleştirir, kurallarını anlayıp öğrenir, daha sonra da uygun kuralları ile konuşur.

Vygotsky'ye göre ise dil, düşünce ile paralel gelişmektedir. Vygotsky dil eğitimi ve öğretiminin kişinin düşünme yeteneğine etki ettiğini savunmaktadır. Aynı zamanda çocuğun içerisinde bulunduğu dil ortamının düşünme düzeyine de etki ettiğini söylemektedir. Piaget de çocukta dil gelişiminin bir süreklilik içerisinde olmayıp evrelerden geçerek oluştuğunu ve birey-çevre ilişkilerinde etkin bir şekilde yapılandığını savunmuştur (Dağabakan, 2007:4).

4. Dil Öğretiminde Oyun

Oyun çocuğun fiziksel, ruhsal ve ahlaki gelişimine katkıda bulunmaktadır. Oyun, çocuğu birçok yönde etkiler ve gelişimine katkıda bulunur. Çocuk, kavramları, cisimleri, toplumsal kuralları, haklarını oyun içerisinde algılar, sonra anlar, sonrada öğrenir ve geliştirir. Oyun genel olarak çocuğu birçok yönden etkiler ve gelişmesine katkıda bulunur. (Özer, 2006:55).

Sınıf ortamında uygulanacak oyunlarda şu özelliklerin bulunması gerekmektedir:

Hem eğlenceli, hem de öğretici olmalı. Oyunların öğrenciler tarafından sevilmesi gerekmektedir. Kolay, anlaşılabilir ve uygulanabilir olmalıdır, karışık olmamalıdır. Fazla materyal gerektirmemelidir. Hedefine uygun olmalıdır. Çok uzun veya çok kısa olmamalıdır. Öğrencilerin seviyelerine uygun olmalıdır (Kara, 2010:410).

Yapılan bazı araştırmalar anaokulu dönemindeki çocukların dil ile ilgili çevrelerinde gördükleri yazılı sözcükleri anlayabilmekte, basılı bir yazının bir anlamının bulunduğunu ve bu yazının bir anlamı ya da fikri ilettiğini kavrayabilmekte olduklarını göstermektedir. Ayrıca belli bir yöne doğru yazılmak ve arka arkaya dizilmek gibi yazılı dilin bazı özelliklerini anlayabilmekte; harflerin isimleri, görsel ve işitsel ayırımı yapması gibi konularda kısmen bilgi sahibi olduklarını göstermektedirler (Ayrancı, 2018:14).

Okul öncesi dönemde hızlı bir seyir takip eden dil gelişiminin bu seyrinin desteklenmesi çocukta sosyal ve zihinsel gelişimin de ilerlemesine katkıda bulunur. Okul öncesi çocukta dil gelişiminin desteklenmesi ise onun dikkatini çekecek yöntemler kullanılarak sağlanabilir (Ayrancı, 2018:17).

Oyunun zihinsel gelişime en başta gelen etki öğrenmedir. Oyun çocuğa kavram ve nesnelere tanıyarak kullanma özelliklerini, görevlerini öğretir. Bu öğrenme zihinde bir bilgi birikimi ve çalışma açısından gelişmedir. Oyun içerisinde çocuk sürekli olarak zihinsel faaliyet içerisindedir. Oyun anında çocuk sürekli olarak düşünme, algılama, kavrama ve simgeleme gibi zihinsel yönden soyut yetenekler açısından bir faaliyet içerisindedir (Özer ve diğerleri, 2006:57).

Boyama kitapları gibi oyun etkinlikleri ikinci dil öğrenmede etkin bir şekilde kullanılabilir.

5. Arapça Öğretiminde Başvurulacak Bazı Yöntem, Teknikler ve Oyunlar

Arapça öğretiminde kullanılacak eğitsel oyun örneklerini şöyle sıralayabiliriz; Kelime Avı, isim-şehir oyunu, kelime türetme, farklı olan kelimeyi bulma, çengel bulmaca, kelime tamamlama, kelimeleri alfabetik sıralama, dönüşen harfler, harflerle yeni kelime türetme, soru edatı eşleştirmesi, cümleleri eşleştirme, kelime-nesne eşleştirme, kelime piramidi, kelimedenden kelime türetme, göster bakalım, sessiz sinema, ben kimim, son harften kelime türetme, tombala, tuzluk, tabu, tanışma halkası, atom (Yıldırım, 2017:XIII-XIV), kelimelerin kavratılması, kulaktan kulağa, drama.

Kelimelerin Kavratılması: Kelimeler ya ayrı ayrı tekrarlanarak ya da bir defada çok kuvvetli ve etkili bir şekilde insan beynindeki yerini almaktadır. Dolayısıyla genelde yabancı dil özelde de Arapça bir kelimenin anlamına ya defalarca bakmak gerekmekte ya da bir kelimenin anlamını merak ederek öğrenmek gerekmektedir (Gündüzöz, 2010:45). Dolayısıyla erken çocukluk döneminde çocuklarda bu merak duygusunu uyandırmak dil öğretiminde önemli hale gelmektedir.

Bu merak duygusu kelimeleri öğretmeye yönelik olarak çevredeki eşyalara etiketler yapıştırılarak, fişler hazırlanarak sağlanabilir (Gündüzöz, 2010:46). Çocuklara kelimeler sözcük dizinleri oluşturularak öğretilebilir. Renk, meyve ve sebze adları gruplandırılarak öğretilebilir (Gündüzöz, 2010:47).

Alfabe: Bir kutuya alfabenin harfleri yazılarak konulur. Öğrenci kuttudan bir harf çeker ve okur (Gürsoy ve Arslan, 2011:178).

Kelime Kadrosu Seçiminde Aşamalı Yol İzlenmesi: Dil öğretiminde temel sözcükler ve öğrencinin konusunu ilgilendiren çekirdek sözcük grupları ön plana çıkarılmalıdır. Sözcük kadrosu şu şekilde oluşturulabilir: Su, iyi, kötü gibi temel sözcüklerden oluşan çekirdek kadrosu ilk sırada gelmektedir. Daha sonra sırasıyla el, ayak, anne ve baba gibi sözcüklerin bulunduğu temel kadro; Genel kadro; Tikel Kadro ve en son olarak da mesleki kelimeler ve bilimsel kelimeler gibi daha çok

uzmanlık gerektiren sözcükleri içeren özel kadro gelmektedir (Gündüzöz, 2010:48-49).

Eşini Bul: Bu uygulamada sınıf ikiye ayrılır. Öğrencilere üzerinde resimler olan kartlar dağıtılır. Öğrenciler ellerindeki kartlarda bulunan resimlere göre sınıfa sorular yöneltir ve aynı kartı tutan kişiyi bulmaya çalışır. Bu resimler öğrencilerin dil seviyelerine göre basit veya karmaşık olmalıdır. (Gürsoy ve Arslan, 2011:180).

Kulaktan Kulağa Oyunu: Fazla zaman almadan sınıfta oynanabilecek faydalı oyunlardan biridir. Öğretmen sınıftaki öğrencilerden birinin kulağına yaş düzeyine ve dil öğrenim seviyesine göre bir cümle söyler, o da yanındakine aktarır, böylece cümle kulaktan kulağa aktarılmış olur. Cümleyi yanlış aktaranda sona alır (Aydın, 2014:79).

Söylenen Kelimenin Son Harfiyle Başlayan Yeni Bir Kelime Söyleme: Herhangi bir kelime söylenir. Öğrenciden bu kelimenin son harfiyle başlayan yeni bir kelime söylemesi istenir. Ondan sonra onun söylediği kelimenin son harfiyle başlayan yeni bir kelimeyi de başka bir öğrenci söyler ve bu böylece devam eder (Aydın, 2014:79).

Zıt Kelimeyi Bulma: Sınıf gruplara ayrılır. Zıt anlamlı kelimelerin yazıldığı kartlar masaya dizilir ve her gruptan bir öğrenci seçilir. Seçilen öğrenci kartlardan herhangi birini açar. Örneğin Arapça uzun anlamına gelen طويل kelimesi yazıyorsa zıt anlamlı olan قصير kelimesinin yazılı olduğu diğer kartı bulmalıdır (Gürsoy, Arslan, 2011:180).

Elim Sende Oyunu: Bu oyunla yabancı dildeki rakamların tekrar edilmesi ve pekiştirilmesi sağlanabilir. Her bir öğrenciye bir numara verilir. Öğrencilerden biri önce kendi numarasını sonra sırayı vermek istediği öğrencinin numarasını söyler. Oyun böylece devam eder (Aydın, 2014:80).

Drama: Yabancı dil öğretiminde drama ; pandomim, oyun, kukla, doğaçlama ve rol oynama ve benzetim gibi etkinliklerin yabancı dil sınıflarında kullanımını içermektedir. Drama etkinliğine yönelik yapılan etkinliklerde çocukların konuşmalarını geliştirdiklerini, beden dilini iyi kullandıklarını, yazılı dilde kendilerini daha güzel bir biçimde ifade ettikleri görülmektedir (Karaca, 2016:47).

Kelimelerle Beyin Fırtınası: Öğrencilere herhangi bir kelime verilir. Verilen kelimeyle ilgili en çok sözcüğü söyleyen öğrenci bu etkinliği

başarıyla tamamlamış olur. Mesela okul anlamına gelen مدرسة kelimesiyle ilişkili öğrenci anlamına gelen تلميذ , sınıf anlamına gelen صف gibi kelimeleri bulması istenir (Gürdal ve Arslan, 2011:sayfasız).

Kelimeler gibi kalıp sözlerin öğretiminde de kullanılacak etkinlikler bulunmaktadır.

Pandomim oyunu ile kalıp ifadelerin öğretimi: öğrencilere pandomim oyunu ile ilgili bilgiler verilir. Sınıf üç gruba ayrılır. Her grup kendi içinde pandomimi canlandırmak için bir öğrenci belirler. Grupların belirlediği bu öğrencilerden her biri kalıp ifadeler afişinden üçer tane seçerek küçük kâğıtlara yazar ve kâğıtları torbaya atar. Kura ile hangi grubun oyuna başlayacağı belirlenir. Bir dakika süre tutulur. Oyuncu kâğıtta yazan kalıp ifadeyi konuşmadan beden diliyle grubuna anlatmaya başlar. Oyun sonunda en çok doğru tahminde bulunan grup kazanır. Grupların kendi aralarında belirleyeceği ödül ile grup tebrik edilir.

Bir diğer oyunda istasyon etkinliğidir. Öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılırlar. Sınıfta yapboz, hikâye ve afiş olmak üzere üç istasyon masası kurulur. Masalara ilgili yönergeler okunur ve dağıtılır. Yönetici her istasyonda bir öğrenciyi istasyon şefi olarak görevlendirir. İstasyon şefleri etkinlik boyunca görevli oldukları masadan ayrılmaz, grup değişimlerine katılmazlar. Öğretmen masalara gerekli malzemeleri bırakır ve süreç boyunca masalar arasında dolaşarak öğrencilerin sorularını cevaplar. Düdük çalınca birinci grup ikinci gruba, ikinci grup üçüncü gruba ve üçüncü grup da birinci gruba geçer. Böylece grupların yaptığı ve bir noktada bıraktığı işe düdük tekrar çalana kadar diğer grup devam eder. Çalışma bir ileri seviyeye taşınır. Süreç, bu şekilde her grup her istasyonda bir kez çalışana kadar devam eder. Son düdükle grup şefleri ürünleri öğretmene getirir. Ürünleri panoya asılır ve sınıfça tartışılarak bir değerlendirme yapılır (Yılmaz ve Şenden, 2014: 58-59).

6. Bulgular ve Yorum

6.1. Bulgular

Yabancı dil öğretiminde oyunlarla her yaş grubundaki bireylere oyun öğretilbilir, ancak farklı yaş grupları için farklı etkinlikler kullanılmalıdır. Uzun bir sürede öğretilbilecek bir kelime oyunla daha kısa

bir zamanda ve meraklandırılarak öğretilir. Oyun etkinlikleriyle yabancı dil öğrenenler kelimeleri farkında olmadan öğrenirler (Gürdal ve Arslan, 2011:sayfasız).

Erken çocukluk döneminde yararlanılabilecek oyunlar şunlardır: Kelime Avı, İsim-şehir oyunu, kelime türetme, farklı olan kelimeyi bulma, çengel bulmaca, kelimeleri tamamlama, kelimeleri alfabetik sıralama, harflerle yeni kelime türetme, cümleleri eşleştirme, kelime piramidi, son harften kelime türetme, tabu, tanışma halkası gibi.

Arapça öğretiminde kullanılacak oyunlar ise şöyle sıralanabilir: kelimelerin kavratılması, alfabe, kelime kadrosu seçiminde aşamalı yol izlemesi, eşini bul, kulaktan kulağa oyunu, zıt kelimeyi bulma, drama, kelimelerle beyin fırtınası.

Kelime öğretimi için çeşitli etkinlikler yapılabilir. Aşağıdakiler bunlara örnek olarak verilebilir:

Her öğrenciye yeni öğrendiği kelimeleri yazacağı bir sözlük tutturmak,

Öğrencilere sözlük aldırarak ve kullanımını özendirerek,

Öğrenciye kullanımı yüksek, günlük hayatta sürekli karşılaşılabilecek kelimeleri öncelikle öğretmek,

Öğretilen kelimeleri sözle ifadeden önce jest ve mimiklerle anlatmaya çalışarak, kelime somut bir varlığı veya nesneyi karşılıyorsa var olan şeyin kendisini veya resmini gösterme yoluna gitmek,

Eyleme dayalı iş, oluş ve hareket bildiren bir kelime öğretiliyorsa bu eylemi uygulamak ve açıklamasını yapmak,

Kelimeleri soğuk-sıcak gibi zıt anlamlarıyla beraber kavratmaya çalışarak,

Daha önce öğretilen kelimelerin tekrarını sağlamalı (Karatay, 2007:150-151).

7.2. Yorum

Oyun çocuğun gelişiminde çok önemli olduğu gibi çocuğun dil gelişiminde de önemlidir. Özellikler Arapça öğretiminde karşılaşılan güçlükler göz önüne alındığında bu önem gittikçe artmaktadır. İkinci bir dil olarak Arapça öğretiminin erken yaşlarda başlatılması çok önemli-

dir. Erken yaşlarda başlayan bu eğitimde de oyun çocuğun dili öğrenmesine katkı sağlamaktadır.

Oyunun çocuk üzerindeki etkileri şu şekilde sıralanabilir: Fiziksel açıdan etkisi, Sosyal açıdan etkisi, Psikolojik ve duygusal açıdan etkisi, Zihinsel açıdan etkisi. Fiziksel açıdan hareketli oyunlar gelişme çağındaki çocuklarda büyük ve küçük kas sistemleri, dolaşım sistemleri, solunum sistemi, kemik ve eklem yapıları ve sinir sistemini geliştirir. Sosyal açıdan çocuk içinde yaşadığı sosyal çevre içindeki görev ve sorumlulukları oyun içinde yaşayarak öğrenir. Birbirini tanımayan çocuklar oyun ortamında bir araya gelip kaynaşırlar (Özer, 2006:56).

7. Sonuç ve Öneriler

7.1. Sonuçlar

Oyun genelde çocuğun gelişimi üzerinde özelde de dil gelişimi üzerinde çok önemli bir etkidir. Erken çocukluk döneminde çocukların öğrenme seviyeleri ve süreleri düşünüldüğünde onların öğrenimlerine oyunla katkı sağlamak çok önemli hale gelmektedir. Kelimeleri ve harfleri kullanarak üretilen oyunlar dil gelişimini daha da hızlandırmaya katkı sağlamaktadır.

7.2. Öneriler

Çocuklar için yapılabilecek etkinlikler için aşağıdaki metotlar kullanılabilir:

Bir ve üç ay arası dil gelişimi etkinlikleri için bebeklerin çıkardıkları sesleri taklit etme, bebekle tane tane ve vurgulama yaparak konuşma, gramerini de geliştirmesine fayda sağlayabilecek basit cümleler kurma gibi etkinlikler yapılabilir. Ayrıca şarkılar ve kafiyeli tekerlemeler de dil gelişimine katkı sağlayacaktır (Ayrancı, 2018:20).

Üç ve altı ay arası dil gelişimi için de şarkı ve kafiyeli tekerlemeler yine kullanılabilir. Etrafta görülen nesnelere ve duygular üzerine konuşmalar da yapılabilir (Ayrancı, 2018:21).

Altı ve on iki ay arası dil gelişiminde el sallama oyunu gibi oyunlar oynanabilir. Eve gelen bir misafirin ayrılması esnasında çocuğun elini tutarak onunla birlikte güle güle kelimesi söylenebilir. Çevredeki kişilerin kim oldukları sorularak cevap verilip dede, teyze gibi kelimelerin öğrenimi sağlanabilir. Kelimelerle nesnelere eşleştirme oyunu oynanabi-

lır. Giymiş olduğu elbiseler üzerinden bu elbiselerin isimleri öğretilir. (Ayrancı, 2018:21).

On iki ve on beş ay arasında çocukla beraber bir şeyler yaparken, yolda yürürken gezerken konuşmalar yapılabilir. Çevredeki ağaç, kuş gibi nesnelere isimleri söylenebilir. Çocuğun tek kelimelik ifadelerini genişleterek ona cümle kurma öğretilir. Aynı zamanda çocuk tek bir kelime söylediğinde daha gibi bu kelimeyi daha su mu istiyorsun diye uzatarak karşılıklı diyaloglar geliştirilebilir. Yine bu dönemde nesnelere isimleri resimlerle gösterilerek de öğretilir (Ayrancı, 2018:22).

Yirmi dört ve otuz ay arası dönemde eşyaların isimlerini söyleyerek bana getir, ona götür şeklindeki ifadelerle zamir kazanımı hızlandırılabilir. Bebeğe beden uzuvları gösterilerek isimleri söylenip böylece bedeniyle ilgili isimler öğretilir (Ayrancı, 2018:22).

İki buçuk dört buçuk yaş aralığında çocuğa yarım çeyrek gibi kelimeler nesnelere üzerinde gösterilerek anlatılabilir. Çocuk soğuk su içti, hasta oldu gibi neden-sonuç oyunları oynanabilir. Bir nesneyi bir yere saklayarak nerede diye sorup arkasında üstünde gibi ifadelerin gelişmesi sağlanabilir (Ayrancı, 2018:23).

Beş yaşlarında çocuk nesnelere işlevlerine göre tanımlayabilir, arkasında üzerinde gibi uzamsal kavramları kullanabilir, birçok zıt kavramı anlayabilir. Bu özelliklerden yola çıkarak çocuk obje yerleri konusunda konuşturulabilir. Bu dönemde yetişkin dili kullanılabilir.

Altı yaşlarında çocuk fonetik farkındalık becerileri geliştirebilir. Kreatif düşünceler oluşturabilir. Önce sonra gibi zaman kavramlarını anlayabilir. Rakamları tanıyabilir. Bahsedilen özelliklerden yola çıkarak bu yaşlarda çocukla harflere bakıp nasıl bir ses olabilecekleri tartışılabilir. Kelimelerdeki her harfin seslendirmesi yapılarak bu sesler tanıtılabilir (Ayrancı, 2018:24).

Yedi yaşlarında çocukta anlatım gelişir, okuma merakı yoğunlaşır. Dış dünyaya ilgisi artmıştır, hayal oyunları azalır gerçekçi oyunlara yoğunlaşırlar. Bu sebeple çocuğun yanında kitap okunabilir, oyunları ve dış dünya ile ilgili çocuk konuşturulabilir, masal ve hikayeler anlatılabilir (Ayrancı, 2018:24).

Sekiz yaşlarında sözel ifadeye karşı ilgi ve zevk duyar. Yetişkinler gibi konuştuğu gözlenebilir. Hayal ve gerçek arasındaki fark belirginleşir.

Büyüklerin iletişim şekillerinden kendisine pay çıkarmaya çalışır. Bu yaş grubunda etkinlikler grupla yapılabilir. Çocukla ilgi duyduğu konularda sanki yetişkinmiş gibi iletişim kurulabilir. Tabiat konularını anlamaya başladığından ağır olmayan betimsel ifadelerle muhatap olabilir (Ayrancı, 2018:28-29)

Dokuz yaşlarında çocuk duygularını kolaylıkla ifade edebilir. Konuşmalarında zaman zaman gramer hataları görülebilir. Merak ve araştırma belirgin hale gelmeye başlar. Bu yaşlardaki çocukla ilgi duydukları konularda konuşulabilir, yaptığı gramer hatası düzeltilerek kurduğu cümle tekrar söylenerek yaptığı hata sezdirilmeden fark ettirilebilir. Çocuktan okuduğu roman, hikayeleri anlatması istenebilir (Ayrancı, 2018:29)

On yaşlarında çocuklar için konuşma, iletişim çok önemlidir. Sosyal olaylar, ev ve aile yaşamına ilişkin konularla ilgilendikleri görülür. Bu yaşlarda çocuklardan sosyal olaylar üzerine fikirleri alınabilir. İzlediği film ya da okuduğu kitap hakkında bunların içerdiği kültürel öğelerle ilgili konuşulabilir. Yabancı içerikli bir film izlemişse iki kültür arası farklılıklardan bahsedilebilir (Ayrancı, 2018:29).

On bir ve on üç yaş grubunda etkin bir şekilde yazma ve konuşma yeteneği görülür. Bu yaşlarda çocukla ilgisini çeken konularda konuşulabilir ya da yazı yazdırılabilir. Münazara gibi grup içi tartışmalara dayanan etkinlikler yapılabilir. Günlük tutma, şiir yazma gibi etkinlikler yaptırılabilir. (Ayrancı, 2018:30).

8. Kaynakça

- Aydın, Tahirhan. (2014). Dil Öğretimi ve Oyun –Çoklu Zekâ Teorisi Işığında- *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 14 (1), 71-83.
- Bağcı Ayrancı, Bilge. (2018). 0-12 Yaş Dil Gelişimi Uygulamaları ve Yapılması Gerekenler. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 8 (1), 13-34.
- Dağabakan Öztürk Fatma., Dağabakan Davut. (2007). Dil ve Çocukta Dil Gelişim Kuramları.
- Gündüzöz, Soner. (2010). Arapça Öğretiminde Başvurulacak Bazı Yöntem ve Teknikler Pedagojik Bir Değerlendirme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (29), 35-53.

- Gürdal, Ahmet; Arslan Mustafa. (2011). Oyun ve Bulmaca Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Kelime Öğretim Yöntemi.
- Gürsoy, Aynur; Arslan, Mustafa. (2011). Eğitsel Oyunlar ve Etkinliklerle Yabancılara Türkçe Öğretim Yöntemi. 1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics. 177-185.
- Kara, Mehmet. (2010). Oyunlarla Yabancılara Türkçe Öğretimi. *Tübar*, (27).
- Kara, Şeref. (2004). Ana Dil Edinimi ve Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 295-314.
- Karaca, Selman. (2016). *Yabancı Dil Öğretiminde Drama ve Arapça Konuşma Becerisine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Karatay, Halit. (2007). Kelime Öğretimi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 141-153.
- Özer, Habibe. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocukların Anadil Gelişimleri ile İkinci Dil Öğrenmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özer, Arzu ve diğerleri. (2006). Oyunun Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 54-57.
- Yıldırım, Ali; Şimşek Hasan. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Onbirinci Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, Tuğba. (2017). *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretiminde Eğitsel Oyun Yöntemi*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Fatih. Şenden Ertürk Yasemin. (2014). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kalıp Sözlerin Etkinliklerle Öğretimi, *Asya Öğretim Dergisi*, (2) 1, 53-63.